

ประสบการณ์การใช้งานศึกษาวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่นในประเทศไทย

นำเสนอโดย ดร. วาสนา อิ่มเอม

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA)

11 ตุลาคม 2560

กรอบการนำเสนอ

- ความเป็นมา
- อัตราการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นในประเทศอังกฤษ
- ตัวอย่างการศึกษาวิจัยในประเทศอังกฤษ
- ข้อเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัยเพื่อปูพื้นฐานความเข้าใจและการขับเคลื่อน
- ข้อเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัยรายยุทธศาสตร์

ความเป็นมา

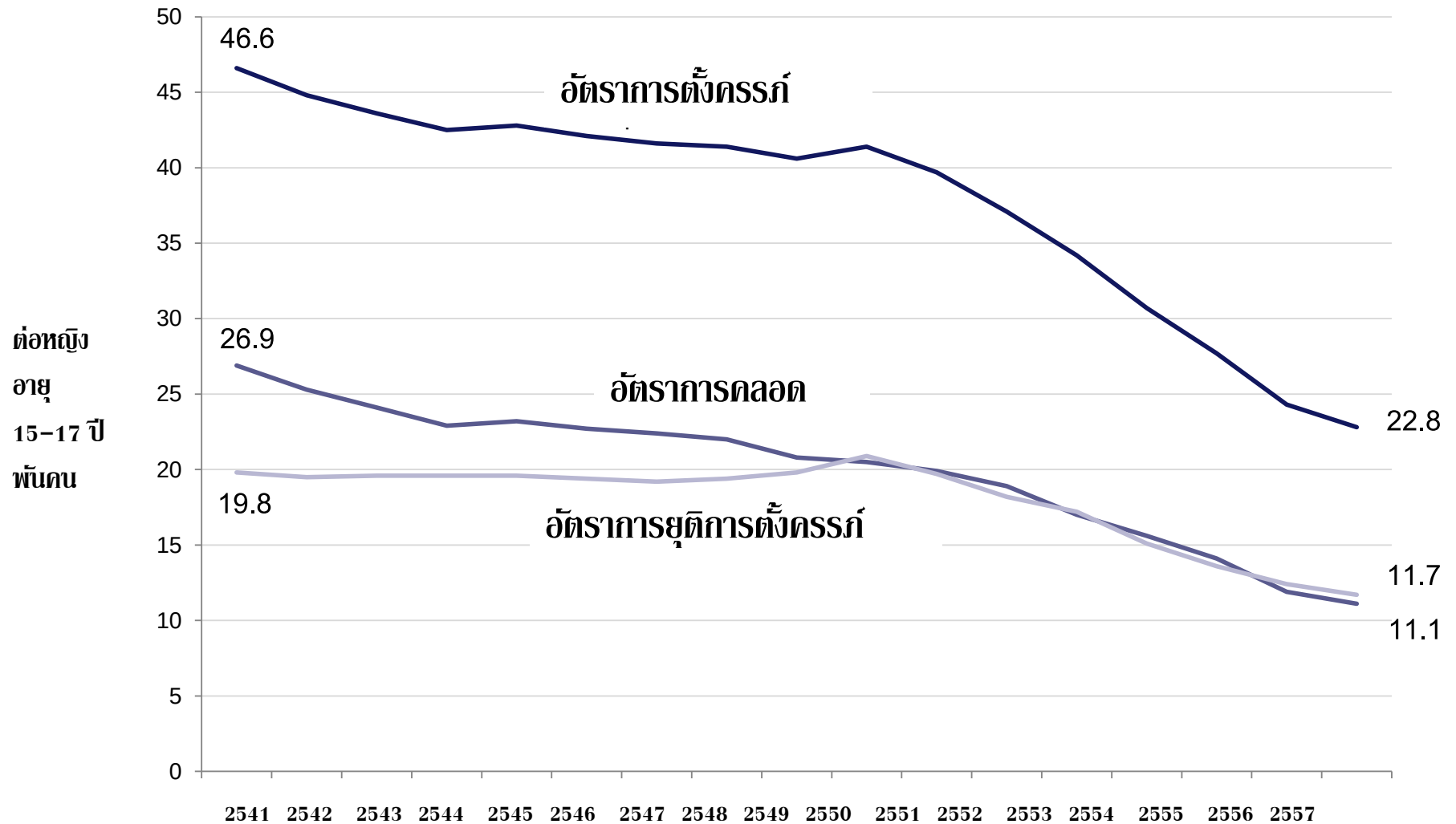
- สถานคิดของอังกฤษในยุครัฐบาลโทนี แบลร์ พ.ศ. 2540 (1997) => การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องของ ความไม่เท่าเทียม และการถูกกีดกันทางสังคม
- พ.ศ. 2542 (1999) หน่วยงาน Social Exclusion Unit จัดทำ รายงานการทบทวนข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเสนอต่อรัฐสภา ซึ่งเป็นการทบทวนโดยละเอียด
- นำไปสู่การประกาศ ยุทธศาสตร์สิบปีว่าด้วยการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศอังกฤษ ในปีต่อมา (2000)
- มุ่งเป้าสองด้าน คือ 1) ลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 18 ปีลงครึ่งหนึ่งภายในสิบปี และ 2) เพิ่มอัตราการคงอยู่ในระบบการศึกษาและอัตราการจ้างงานของแม่วัยรุ่น

TEENAGE PREGNANCY

Presented to Parliament by the
Prime Minister
by Command of Her Majesty
June 1999

อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย

ตัวอย่างการศึกษาวิจัยในประเทศอังกฤษ

- 1970 British Cohort Study (BCS70) ศึกษา ปัจจัยเสี่ยง และผลกระทบระยะยาวที่เกิดกับแม่วัยรุ่น
- การศึกษา ความสัมพันธ์ของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและความยากไร้ในระดับพื้นที่
- ปฏิบัติการเจาะลึก (Deep Dive) เพื่อศึกษา ปัจจัยความสำเร็จที่แตกต่างกันในระดับพื้นที่
- การสำรวจ ความคิดเห็นของวัยรุ่นเกี่ยวกับวิชาเพศศึกษาและความสัมพันธ์
- การศึกษาเรื่อง พ่อแม่คิดอย่างไรเมื่อต้องคุยเรื่องเพศกับเด็ก

ตัวอย่างการศึกษาปัจจัยเสี่ยงและ ผลกระทบระยะยาวที่เกิดกับแม่วัยรุ่น

- **1970 British Cohort Study (BCS70)** ศึกษาปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบระยะยาวที่เกิดกับแม่วัยรุ่น
- ติดตามเด็กทุกคนที่เกิดในสัปดาห์เดียวกันในเดือนเมษายน 1970 ตั้งแต่แรกเกิดจนอายุ 30 ปี
- เก็บข้อมูล 6 รอบ: แรกเกิด, 5 ปี, 10 ปี, 16 ปี, 26 ปี และ 30 ปี
- ใช้ข้อมูลจากสำรวจอื่น ๆ มาวิเคราะห์ประกอบ ได้แก่ สำรวจกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือน (**British Household Panel Survey**) และสำรวจภาวะแรงงาน (**Labour Force Survey**)

ผลการศึกษา BCS70

- ใครคือแม่วัยรุ่น

- ผู้หญิงที่มีภูมิลำเนาจนกว่าและอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีอัตราการว่างงานสูงกว่ามีแนวโน้มเป็นแม่วัยรุ่นมากกว่า
- กลุ่มที่พ่อแม่มีอาชีพใช้แรงงานมีแนวโน้มเป็นแม่วัยรุ่นมากกว่ากลุ่มที่พ่อแม่ทำอาชีพที่ไม่ใช้แรงงานถึงเกือบสองเท่า
- ความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่นลดลง เมื่อรายได้รวมของพ่อแม่เพิ่มขึ้นเมื่อตนเองอายุ 16 ปี
- กลุ่มที่แม่ของตนเองไม่มีการศึกษา มีความเสี่ยงเป็นสองเท่าที่จะตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่น
- กลุ่มที่แม่ของตนเองเป็นแม่วัยรุ่น มีความเสี่ยงเป็นสองเท่าที่จะตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่น

ผลการศึกษา BCS70

- ผลกระทบต่อแม่วัยรุ่นเป็นอย่างไร

- วิเคราะห์ข้อมูลผู้หญิงอายุ 30 ปี ที่มีลูกเมื่อตอนเป็นวัยรุ่น เปรียบเทียบกับกลุ่ม **“control group”** คือ กลุ่มผู้หญิงที่แท้งเมื่อตอนเป็นวัยรุ่น ซึ่งหมายความว่า จะกลายเป็นแม่วัยรุ่นหากไม่ได้แท้งไปเสียก่อน
- พบว่าคู่ของผู้หญิงที่เป็นแม่วัยรุ่นไม่ได้เรียนต่อเมื่ออายุ 16 ปี และเป็นผู้ไม่มียานทำงานมากกว่าคู่ของกลุ่มที่ไม่ได้เป็นแม่วัยรุ่น => ส่งผลให้แม่วัยรุ่นมีคุณภาพการดำรงชีวิตที่ไม่ดีเพราะคู่ไม่มีรายได้หรือรายได้น้อย
- ผู้หญิงที่เป็นแม่วัยรุ่นมีโอกาสที่จะเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเมื่ออายุ 30 ปี น้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เป็นแม่วัยรุ่น
- ผู้หญิงที่เป็นแม่วัยรุ่นมีสุขภาพจิตแย่กว่าผู้หญิงที่ไม่มีลูกหรือมีลูกหลังช่วงวัยรุ่น โดยมีคะแนนสุขภาพจิตแย่กว่าถึง 30% ในช่วงสามปีแรกหลังคลอด
- แม่วัยรุ่นที่ได้รับความช่วยเหลือทางสังคมมีความทุกข์ทรมานจากปัญหาสุขภาพจิตน้อยลง

ผลการศึกษา BCS70

- ผลกระทบต่อลูกของแม่วัยรุ่นเป็นอย่างไร
 - วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลของพี่น้องในครอบครัวเดียวกันจากสำรวจกลุ่มตัวอย่างในครัวเรือน (British Household Panel Survey)
 - พบว่าเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่น
 - เรียนน้อยกว่า
 - ได้รับผลกระทบมากกว่าเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เพราะไม่มีงานทำ
 - มีแนวโน้มเป็นแม่วัยรุ่นเมื่อเติบโตขึ้น

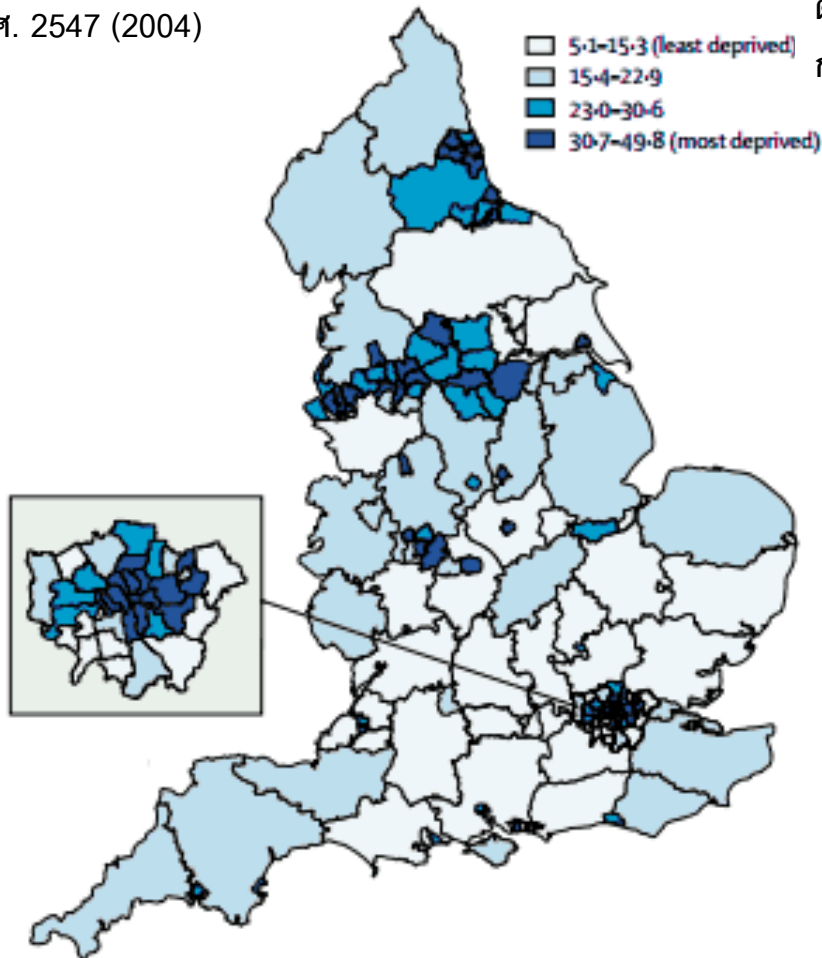
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากการศึกษา BCS70

- การลดการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นเป็นการลงทุนที่ได้ผลดีในแง่ของการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคตของแม่และเด็ก
- การปรับปรุงการศึกษาและโอกาสในการจ้างงานให้กับแม่ วัยรุ่นมีแนวโน้มสร้างประโยชน์อย่างแท้จริงในระยะยาว
- ในระยะสั้น ควรให้ความช่วยเหลือแก่แม่วัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 3 ปีแรกหลังคลอด ซึ่งเป็นช่วงที่พบว่าแม่ วัยรุ่นมีปัญหาทางสุขภาพจิตสูง

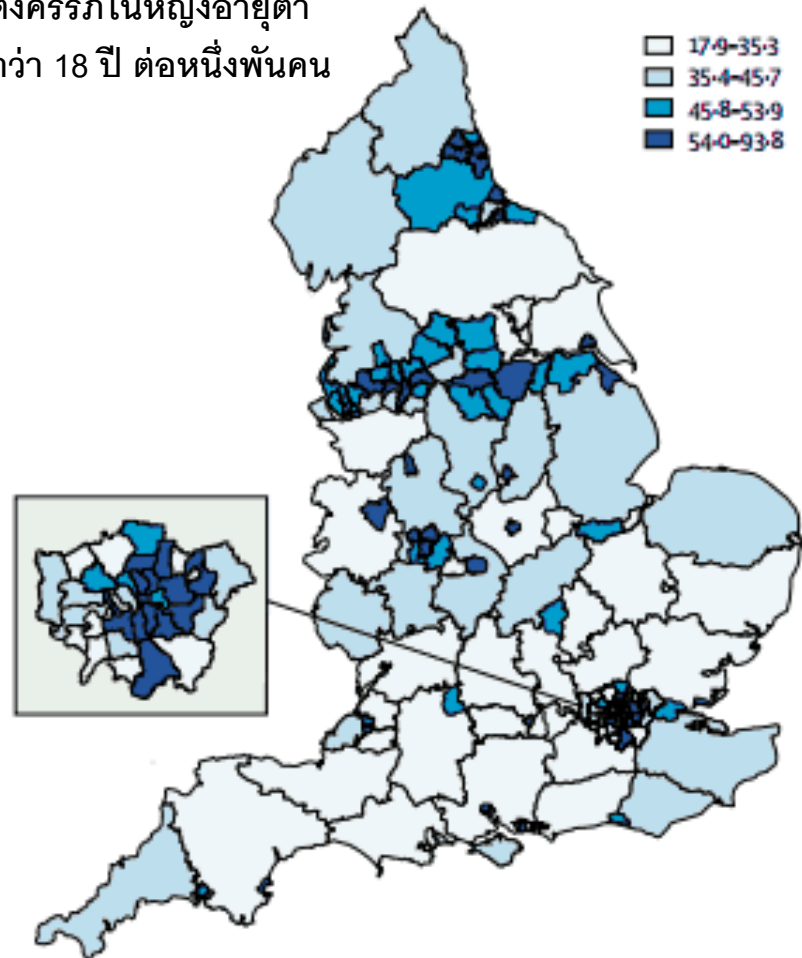
ตัวอย่างการศึกษาความสัมพันธ์ของ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและความยากไร้ในระดับพื้นที่

แผนที่แสดงความยากไร้

พ.ศ. 2547 (2004)

แผนที่แสดงอัตราการ
ตั้งครรภ์ในหญิงอายุต่ำ
กว่า 18 ปี ต่อหนึ่งพันคน

ปฏิบัติการเจาะลึก (Deep Dive)

เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่แตกต่างในระดับพื้นที่

- 5 ปี หลังขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ
 - อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแตกต่างกันมากในแต่ละพื้นที่ เช่น บางพื้นที่ลดลงถึงร้อยละ 42 และบางพื้นที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 43

- การทบทวนครึ่งทาง (Mid-course review)
 - โดยหน่วยงานด้านการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของรัฐบาล (TP Unit) และผู้เชี่ยวชาญจากคณะที่ปรึกษาอิสระฯ (IAG) ลงพื้นที่เพื่อวิเคราะห์แบบเจาะลึก (Deep Dive)

ปฏิบัติการเจาะลึก (Deep Dive)

เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่แตกต่างในระดับพื้นที่

- ทบทวนรายงานและเอกสารต่าง ๆ
- กำหนด 6 พื้นที่ที่มี ระดับเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน
- จับคู่เปรียบเทียบ 3 พื้นที่ที่อัตราการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นลดลงกับ 3 พื้นที่ที่อัตราการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้น เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความแตกต่าง
- สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม กับบรรดาผู้นำ ผู้จัดการ ผู้ปฏิบัติ และวัยรุ่น ในพื้นที่

ผลจากปฏิบัติการเจาะลึก (Deep Dive)

- TP Unit นำผลที่ได้ไป
 - จัดทำ บทวิเคราะห์ข้อมูลระดับพื้นที่โดยละเอียด
 - พัฒนา 10 ปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อย่างมีประสิทธิภาพ
 - จัดทำ ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นกลุ่มวัยรุ่นที่มีความเปราะบาง
 - จัดทำ ชุดเครื่องมือประเมินตนเอง เพื่อให้พื้นที่นำไปใช้ระบุช่องว่างของแผนงานและปรับปรุงการดำเนินงานในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างงานสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่น

- การสำรวจ **ความคิดเห็นของวัยรุ่นเกี่ยวกับวิชาเพศศึกษาและความสัมพันธ์ (SRE)** โดยสภาเยาวชนแห่งสหราชอาณาจักร (UK Youth Parliament) ปี 2549
- แบบสำรวจในรูปแบบ **online** และกระดาษที่กระจายผ่านสถานศึกษาทั่วประเทศ
- แบบสำรวจมี 6 ข้อ
 - เพศศึกษาในโรงเรียนของคุณดีเพียงใด
 - เคยได้รับการสอนเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่
 - รู้หรือไม่ว่าคลินิกสุขภาพทางเพศในท้องที่ของตนเองอยู่ที่ใด
 - เคยได้รับการสอนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหรือไม่
 - เคยได้รับการสอนเกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือไม่
 - คิดว่าควรจะได้เรียนเรื่องเพศและความสัมพันธ์เมื่ออายุเท่าใด

ผลการสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่น

- วัยรุ่นทั้งสิ้น 21,602 ราย ทั่วประเทศ ตอบแบบสำรวจ
- ผลพบว่า
 - ร้อยละ 40 บอกว่าวิชาเพศศึกษาในโรงเรียนของตนเองแย่มาก
 - ร้อยละ 55 ไม่เคยเรียนเรื่องวิธีการใส่ถุงยาง
 - ร้อยละ 49 รู้ว่าคลินิกสุขภาพทางเพศในท้องที่ของตนเองอยู่ที่ใด
 - ร้อยละ 55 เคยได้รับการสอนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
 - ร้อยละ 43 ไม่เคยได้รับการสอนเกี่ยวกับความสัมพันธ์
 - ร้อยละ 73 บอกว่าวิชาเพศศึกษาควรเริ่มสอนก่อนอายุ 13 ปี
- สภาเยาวชนแห่งสหราชอาณาจักร นำผลจากการสำรวจไปเสนอต่อรัฐบาลเพื่อขับเคลื่อนเชิงนโยบาย
- ส่งผลให้รัฐบาลจัดทำกรทบทวนการเรียนการสอนเรื่องเพศและสัมพันธ์ภาพ และวิชาบุคลิกภาพ สังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจ

ตัวอย่างการศึกษาเรื่องคุยเรื่องเพศกับเด็ก

- การศึกษาเรื่อง “พ่อแม่คิดอย่างไรเมื่อต้องคุยเรื่องเพศกับเด็ก”
- ใช้วิธีสนทนากลุ่มกับพ่อแม่ 110 คน และสัมภาษณ์ซ้ำอีก 49 คน
- ข้อค้นพบ
 - พ่อแม่ส่วนใหญ่อยากจะคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผยกับลูกของตน แต่มีความเป็นห่วงและกังวล ส่งผลให้จำกัดการเรียนรู้ของลูก
 - อยากรักษาความ “ไว้แต่ยงสา” ของลูกไว้ จึงเลี่ยงการคุยเรื่องเพศ
 - อยากร “ปกป้อง” ลูกจากการเรียนรู้เรื่องที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น จึงคุยกับลูกเรื่องเพศก็ต่อเมื่อลูกถาม
 - พ่อแม่ไม่คุยกันว่าลูกควรจะเริ่มเรียนรู้เรื่องเพศตั้งแต่อายุเท่าใด และอย่างไร
 - พ่อแม่ที่คุยเรื่องเพศกับลูกอย่างเปิดเผยเพราะต้องการปกป้องลูกจากข้อมูลที่ผิดๆ

ข้อเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัยเพื่อ ปูพื้นฐานความเข้าใจและนำไปสู่การขับเคลื่อน

- ทำไมวัยรุ่นถึงมีเพศสัมพันธ์
(เพื่อนำผลไปออกแบบแคมเปญรณรงค์)
- ทัศนคติต่าง ๆ ที่สะท้อนความแตกต่างระหว่างเพศในสังคม
(เพื่อนำผลไปออกแบบการอบรมเสริมพลังให้แก่วัยรุ่นหญิง)
- ผู้กำหนดนโยบาย นักการเมือง ผู้มีอำนาจในท้องถิ่น ที่มีมุมมอง
เช่นไรต่อการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา
(เพื่อนำผลไปออกแบบการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย)

ตัวอย่างการรณรงค์โดยใช้งานวิจัย

- แคมเปญ **Sex. RUthinking about it enough?**
- กลุ่มเป้าหมาย = วัยรุ่นอายุ 13-17 ปี
- Key messages:
 - ต้านแรงกดดันจากเพื่อน ๆ
 - ส่งเสริมการไปใช้บริการที่รักษาความลับ
 - ส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยและอุปกรณ์คุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 1: เพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต

- การสำรวจหรือสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ
 - ความรู้ ทักษะ ค่านิยมของวัยรุ่นแต่ละช่วงวัย
 - ความต้องการของวัยรุ่น: ชั้นเรียนแบบผสมหรือแบบแยกกลุ่มชายหญิง
 - ความรู้ ความถนัด และความมั่นใจในการสอนเรื่องเพศของครู
 - ความครอบคลุมของเนื้อหาวิชา
 - ความท้าทายในยุคดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ หรือการส่งข้อความ **sexting**
 - ทักษะของพ่อแม่ผู้ปกครองต่อการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2: บทบาทครอบครัว

- การสำรวจหรือสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ
 - สาเหตุที่พ่อแม่/ผู้ปกครองคิดว่าไม่ควรคุยเรื่องเพศกับลูก
 - อุปสรรคในการพูดคุยเรื่องเพศกับลูก
 - ความต้องการของพ่อแม่ในด้านการให้ความรู้หรือการอบรมเพื่อให้คุยเรื่องเพศกับลูกได้
 - ผลกระทบต่อครอบครัวข้ามรุ่น (เช่น ปู่ย่าตายายสามารถคุยเรื่องเพศกับหลานได้ยากง่ายเพียงไร)

ข้อเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3: บริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร

- การสำรวจ หรือ สันทนากลุ่มกับวัยรุ่น เพื่อศึกษา
 - ความตระหนักของวัยรุ่นต่อการจัดบริการ
 - ความรู้สึกและมุมมองจากวัยรุ่นที่ยังไม่เคยใช้บริการ
 - อุปสรรคในการไปใช้บริการ
 - ทักษะคติของเจ้าหน้าที่ เวลาที่เปิดให้บริการ วิธีการเดินทางและระยะทางไปยังสถานบริการ
 - ความกังวลใจของวัยรุ่นเกี่ยวกับ การรักษาความลับของเจ้าหน้าที่ การถูกตัดสินจากเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4: ระบบดูแลช่วยเหลือ และการจัดสวัสดิการสังคม

- การสำรวจ หรือ สันทนากลุ่มกับวัยรุ่น เพื่อศึกษา
 - ความต้องการของแม่วัยรุ่น
 - ใครควรเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ
 - การสนับสนุนทางอารมณ์แก่แม่วัยรุ่น
 - การสนับสนุนทางการเงินแก่แม่วัยรุ่น
 - การสนับสนุนด้านโภชนาการแก่แม่วัยรุ่น